

Yan Tohari

Kabuncang Alang-alang

Kabuncang

Along-Along

Yan Tohari

Penerbit KBM Indonesia

Adalah penerbit dengan misi memudahkan proses penerbitan buku-buku penulis di tanah air Indonesia, serta menjadi media *sharing* proses penerbitan buku

Kabuncang Alang - Alang

Copyright ©2026 by Yan Tohari

All rights reserved

PENERBIT KARYA BAKTI MAKMUR (KBM) INDONESIA

Anggota IKAPI (Ikatan Penerbit Indonesia) **NO. IKAPI 279/JTI/2021**

Depok, Sleman-Jogjakarta (Kantor) **081357517526 (Tlpn/WA)**

Penulis

Yan Tohari

Desain Sampul

Eca Art

Tata Letak

Lailatul Nur Ula

Editor Naskah

Dr. Muhamad Husein Maruapey, Drs., M.Sc.

ISBN

978-634-278-256-9

14,8 x 21 cm, x + 150 halaman

Cetakan ke-1, Mei 2026

Isi buku diluar tanggungjawab penerbit

Hak cipta merek KBM Indonesia sudah terdaftar di

DJKI-Kemenkumham dan isi buku dilindungi undang-undang

Dilarang keras menerjemahkan, memfotokopi, atau

Memperbanyak sebagian atau seluruh isi buku ini

Tanpa seizin penerbit karena beresiko sengketa hukum

Website

<https://penerbitkbm.com>

www.penerbitbukumurah.com

Instagram

@penerbit.kbmindonesia

@penerbitbukujogja

Email

naskah@penerbitkbm.com

Distributor

<https://penerbitkbm.com/toko-buku/>

Youtube

Penerbit KBM Sastrabook

Pelanggaran Pasal 113

Undang-Undang No. 28 Tahun 2014 Tentang Hak Cipta

- (i) Setiap Orang yang dengan tanpa hak melakukan pelanggaran hak ekonomi sebagaimana dimaksud dalam Pasal 9 ayat (1) huruf i untuk Penggunaan Secara Komersial dipidana dengan pidana penjara paling lama 1 (satu) tahun dan/atau pidana denda paling banyak Rp 100.000.000 (seratus juta rupiah).
- (ii) Setiap Orang yang dengan tanpa hak dan/atau tanpa izin Pencipta atau pemegang Hak Cipta melakukan pelanggaran hak ekonomi Pencipta sebagaimana dimaksud dalam Pasal 9 ayat (1) huruf c, huruf d, huruf f, dan/atau huruf h untuk Penggunaan Secara Komersial dipidana dengan pidana penjara paling lama 3 (tiga) tahun dan/atau pidana denda paling banyak Rp 500.000.000,00 (lima ratus juta rupiah).
- (iii) Setiap Orang yang dengan tanpa hak dan/atau tanpa izin Pencipta atau pemegang Hak Cipta melakukan pelanggaran hak ekonomi Pencipta sebagaimana dimaksud dalam Pasal 9 ayat (1) huruf a, huruf b, huruf e, dan/atau huruf g untuk Penggunaan Secara Komersial dipidana dengan pidana penjara paling lama 4 (empat) tahun dan/atau pidana denda paling banyak Rp 1.000.000.000,00 (satu miliar rupiah).
- (iv) Setiap Orang yang memenuhi unsur sebagaimana dimaksud pada ayat (3) yang dilakukan dalam bentuk pembajakan, dipidana dengan pidana penjara paling lama 10 (sepuluh) tahun dan/atau pidana denda paling banyak Rp 4.000.000.000,00 (empat miliar rupiah).

Prolog

Nalika Tresna Ngosikake Lelakon Urip

Ing donyane sastra Jawa, **Yan Tohari** mujudake jeneng sesinglon saka kadang Sriyana minangka sastrawan kang wis suwe anggone lelumban ing jagade sastra Jawa. Wiwit taun sangangpuluhan wis mbabar tulisan-tulisane arupa geguritan lan crita cekak kang ngrenggani medhia Jawa lan Indonesia. Iki nuduhake jaminan tumrap karya-karyane sarta pilihan-pilihan ukara kang patitis lan ngosikake sing njlimeti surasane.

Ing kumpulan crita cekak *Kabuncang Alang-Alang* anggitane kadang Yan Tohari kang ngemot kurang luwih cacah 16 crita cekak, sakeplasan maca akeh diosikake ing tema-tema babagan tresna. Pengarange sengaja ngajak kang maca supaya nafsirake lan nggoleki ing rasa kang luwih jeru, ora wujud ireng putih. Nanging diajak lelumban nggoleki kang luwih jeru, minangka renungan kang sinengker ing panguripan.

Ing crita cekak irah-irahan *Rembulan Koncatan Mega* dicritakake tokoh “aku” kang ora bisa nyelaki rasa “dosa” marang sisihane sing sedina wutuh nyambut gawe, ning dheweke isih kober “culika” mikirake priya liya. Ing crita iki ana pepeling ing

pungkase crita, tresna kang mlenceng mau dislametake nalika priya liya mau tinggal donya merga “over dosis”.

Ing crita cekak *Nasibe Kodrat* uga ngrembug babagan tresna tumrap wong jejodhowan kadhang bisa dredah merga perkara sepele. Ing pitakone sisihane, “Kodrat, apa kowe isih tresna aku?” Sajake tresna isih kudu dijelasake kanthi wangsulane nggunakake ukara, ora winates ing rasa utawa laku. Ing crita *Sasigar Rembulan*, jroning urip iku aja gampang percaya marang kahanan sing durung disumurupi kanthi terwaca.

Kejaba ngrembug bab tresna, uga ngrembug kahanan sosial kang kudu diadhepi kaya ing crita asesirah *Mendem*, uga ing crita cekak *Tan*, pengarang nyritakake lelakon urip ing pangumbaran golek “mutiarane urip” jalaran sing diprangguli urip mung kebak ing polesan. Semono uga ing crita cekak *Dongeng*, aweh pemuat ing urip iku aja gampang kepilut dening nafsu utawa mung sadarma nuruti nafsu lan kekarepan kang tundhone bisa njlomprongake, yen ati tanpa nduweni kateguhan.

Mbokmanawa iki mung saklimah saka anggonku njlimeti sebageyan saka crita cekak kang kaimpun ing kumpulan iki minangka pangiring kumpulan crita cekak *Kabuncang Alang-Alang*. Muga-muga buku Kumpulan crita cekak iki bisa jembar tebane lan saya nambahi mekare jagad sastra Jawa.

Nuwun.

(Widodo Basuki, Pamong Redaksi Majalah Jaya Baya)

Ing Pucuk Alang-alang, Ora Kabur Kanginan

“Ing Pucuk Alang-alang” sing dakjupuk minangka underan andharan cekak iki asale saka crita cekak nomer 15 ing buku kumpulan crita cekak—kaprah uga disebut cerkak—karyane sastrawan Jawa gamben **Yan Tohari** sing asma asline Sriyana iki.

Nalika maca judhul crita cekak nomer 15 kuwi rumangsaku kok trep yen kanggo nggambarake kahanan sastra Jawa modheren ing titi wanci pungkasan iki. Buku kumpulan crita cekak karyane Yan Tohari iki mujudake siji saka maneka rupa kupiya para sastrawan Jawa modheren lan para sutresna sastra Jawa modheren ngleluri lan ndayakake sastra, basa, lan budaya Jawa.

Miturut pamawasku, sastra Jawa modheren isih urip kanthi subur. Saben sasi aku isih mrangguli buku-buku anyar sastra Jawa awujud kumpulan crita cekak, novel, utawa kumpulan guritan. Kuwi dumadi saka karsa lan karyane pada sastrawan Jawa—senior lan junior—sing disengkuyung para sutresna sastra Jawa.

Arepa mangkono, kahanan sastra Jawa modheren pancen kayadene kinjeng sing mencok ing pucuk alang-alang. Kasempyok angin mrana-mrene, nanging tetep kuwat nyengkerem pucuke alang-alang kuwi, ora banjur kabur kanginan lan wusana ilang kelangan dalan lan tiba remuk embuh ing ngendi papan.

Sastra Jawa modheren pancen ora “nggendera” engga dikenal dening sapa wae. Kepara ing jaman saiki luwih akeh wong Jawa sing ora ngerti yen sastra Jawa modheren isih panggah krodha. Sing ngerti ya mung para sastrawan Jawa dhewe, sing prasasat makarya tanpa kendhat jalaran dayane rasa tresna, lan para sutresna sastra Jawa sing umume nyawiji ing jaringan tinamtu.

Saliyane kuwi, mesthi wae para akadhemisi basa lan sastra Jawa, kalebu para guru basa Jawa, sing mesthine gelem ora gelem kudu ngudi wacan basa Jawa. Umume anjoge ya ing buku kumpulan crita cekak, buku kumpulan guritan, utawa novel. Saperangan babaran anyar, saperangan terbitan anyar saka crita cekak, novel, utawa geguritan sing ditulis sawetara taun kapungkur, kepara malah puluhan taun kapungkur.

Sastra Jawa modheren daksebut kaya kinjeng sing mencok lan nyengkerem kenceng pucuk alang-alang. Kahanane pancen kaya mangkono. Yagene ora, jaman saiki basa Jawa prasasat disingkur dhewe dening wong-wong Jawa. Arepa mangkono basa Jawa tetep urip, tetep dadi sarana komunikasi ing urip padinan wong Jawa.

Sastra Jawa mesthi wae dadi sarana mligi kanggo ngleluri lan ndayakake basa Jawa—lan budaya Jawa. Nganti saiki para sastrawan Jawa senior tetep makarya. Bebarengan karo kuwi lair sastrawan-sastrawan Jawa enom, para junior, sing adreng sinau basa lan sastra Jawa lan wusana nggilut jagad sastra Jawa.

Ewasemono kanyatane sastra Jawa pancen ora nggendera, nanging tetep urip, tetep katon obah, tetep kuwat nyengkerem “bumi basa lan budaya Jawa”, ora bakal ucul salawase. Yen ta pepindhane kinjeng sing mencok utawa nemplek ing pucuk alang-alang, kahanane kuwat lan ora bakal kengguh dening dayane angin “budaya asing” sing ndayani budaya Jawa tanpa bisa ditulak.

(Ichwan Prasetyo, sutresna sastra Jawa, jurnalis Solopos)

Kata Pengantar

Nulis sastra Jawa manut wawasanku, minangka cara nyawang urip kanthi rasa luwih sareh. Menep, lan prasaja. Dene nggilut ing sastra Jawa dakwiwiti taun 1989, saka asil ngangsu kawruh ing Sanggar Sastra Jawa Yogyakarta (SSJY). Kawitane aku nulis geguritan, ing kono minangka papan sinau ngolah rasa, niteni swara ati, lan ngajeni tembung. Saka geguritan, alon-alon sansaya mangerteni yen sastra ora mung prakara endahing basa, nanging luwih saka iku: sawijining cara kanggo nyimpen lan ngandharake pengalaman urip.

Nate sawung klawan para penulis senior kayata Poer Adhie Prawoto (alm), Suryanto Sastroatmojo (alm), Suparta Broto (alm), Turio Ragilputra, Triman Laksana, Irul S Budianto lan Suryadi WS (alm) dadi peranan penting ing bab proses kreatif anggonku nggilut sastra Jawa. Saka patemon lan nulad mring karya-karyane, luwih daksinau yen cerkak iku kudu lair saka kejujuran sarta laku tlaten ngematake marang kasunyatan urip. Saka kono, aku wiwit wani nulis cerkak, nyritakake apa-apa sing kerep katon sepele nanging sejatiné ngandhut makna kang jero.

Cerkak-cerkak ing buku **Kabuncang Alang-alang** iki daktulis ing rentang wektu taun 1990 - 2020. Sakabehe meh wis tau dimuat ing media cetak kayata Jayabaya, Panyebar Semangat, Solopos, Kedaulatan Rakyat, Harian Jogja, lan liya-liyane. Aku nglenggana isih ringkih ing kekuwatan prodhuktifitas cerkak. Crita-crita iki

ngambah ing prakara urip kulawarga, wong cilik, lan masyarakat pinggiran kanthi warna-warna rasa: bungah, susah, sabar, lan kuciwa.

Judhul **Kabuncang Alang-alang** dakpilih amarga nggambarake uripe manungsa. Alang-alang gampang kabuncang ing angin, nanging oyote kuwat. Mangkono uga urip para paraga ing cerkak iki, kalebu crita babagan rumah tangga lan perselingkuhan—prakara lawas sing nganti saiki isih kerep kedadeyan, awit manungsa kerep kalah dening kekarepane dhewe.

Kanthi prasaja lan sabisaku, cerkak-cerkak iki dakaturake marang para maos. Muga-muga **Kabuncang Alang-alang** bisa dadi kanca maca, dadi pangeling, lan dadi papan kanggo sesandhingane rasa. Kalebu dadi *samrica kecut* urunku ing jagading Sastra Jawa.

Ngaturake sewu panuwun marang sakehing pihak kang wis kasdu paring panyengkuyung temah laire buku iki. Kulawargaku, kanca-kancaku, para senior sastrawan Jawa, lan sing ora kalah penting uga marang pihak penerbit. Nuwun.

Klaten, Januari 2026

Penulis

Daftar Isi

Prolog	
Nalika Tresna Ngosikake Lelakon Urip	i
Ing Pucuk Alang-alang, Ora Kabur Kanginan	iii
Kata Pengantar	vii
Daftar Isi	ix
Tetaning Ati	1
Rembulan Koncatan Mega	3
Nasibe Kodrat	12
Mendem	22
Tan	32
Dongeng	42
Kabuncang Alang-Alang	53
Wong Lan Anakke	63
Calon Lurah Warikun	73
Sasigar Rembulan	84
Landheping Krikil	94
Saunting Alang-Alang	102
Kutuk Kena Sunduk	113
Ati Kaseret Ing Angin	120

Langite Sumilak	131
Ing Pucuk Alang-Alang	138
Oh... Sumirah	146
Riwayat Penulis	156

Tetaning Ati

Buku iki kanggo tetaling ati marang wong-wong sing daktresnani

Rembulan Koncatan Mega

Imbuh kaya ngapa rupane tresna kuwi. Abang apa putih? Kang nyata wae tresna kerep gawe akeh wong tanpa daya, kalebu awakku. Kaya sing saiki nedheng nggubet ati. Kamangka crita tresna mau wis adoh dakiwati, nanging nalika tunggak mau daktemokake e jebul gelem semi maneh. Iki kang banget gawe mendhelong ing rasa. Ora kanyana patemonku klawan Mas Darman, dadi tenger trubuse maneh lelangen lawas sing wis tetaunan katinggal.

Rasa goreng wis kulina ngreidhu ati. Kalebu nalika wengi iki aku wis ngglethak ana papan peturon. Ora dakselaki ana rasa salah kang pindha ula mrambati dhadhaku. Geneya ora? Nalika turu ana sisihe bojo, ati iki kaduga mikirake wong lanang liya. Saiba kejeme. Nanging kepriyea wae aku ora kuwawa ngipatake wewayangane Mas Darman. Priya sing ora kurang sewindu kepungkur ngrenggani wewengkon uripku. Priya sing nate dakgadhang dadi imbanganku nlasaki mendhak-mendhukule urip. Nanging kepara aku milih Mas Doni sawuse aku rong taun katinggal Mas Darman menyang Batam.

Apa ngene iki rasane wong mangro tinggal? Mbokmanawa mangkene uga rasa kang tumama tumrap saben-saben ati kang mblenjani. Thukul rasa salah kang kuwawa nyipta goreng ing dhadha. Ewasemana, rasa mau ora kuwawa nungkulake ati kang lagi gandrung. Rasa dosa pilih kadlesepake jero ing lempitan ati. Ngganjel pancen. Nanging ora dakgawe rasa.

“Sepuranen aku Mas Doni,” lirik aku gumresah. Daksawang praupane bojoku sing semune kepenak kaiyun-bandul ing alam impen. Liwat guwayane sing lambat-lambat kasorot lampu kamar nuduhake rasa sing kesel tindhih tumindhih. Mbokmanawa pakaryan kantor sing akeh dadekake awake sayah banget. Maneh rasa dosa ndhodhog dhadha, ing ngarepe bojo sing kasayahan awit sadina wutuh makarya nyukupi butuh, geneya aku culika mikirake priya liya.

“Sepuranen aku Mas...,” pisan maneh aku gumresah.

Saora-orane telung pihak kang dakkianati ing omah iki, kanggo ngrasakake rasa endah semu sing saiki lagi nguwasani ati. Sepisan, sapa maneh yen dudu Mas Doni, priya sing luwih enem taun iki ngrenggani dina-dinaku. Priya sing kanthi sawutuhe makarya kanggo paweh kabagyan tumrap aku, wong kang dadi perangan uripe. Malah priya iki uga sing wis nandur wiji tresna lan ngasilake woh siji, sawijine Andit, anak lanang kang lucu lan saiki wis trubus dadi bocah kang cukup wasis. Kepara malah aku dhewe kang mutusake nalika kuwi yen dheweke kang wusana dakpilih katimbang Mas Darman.

Sing kaping pindho Andit, bocah sing saiki dadi salah-sijine rerenggan ing bale wisma iki. Geneya, aku tega ngenggokake kawigatenku tumrap bocah lugu iku sing saiki dakdum kanggo wong liya. Andit, pancen salawase iki sing kulina dakanggo piranti nuruti tindak culika iki. Kanthi pawadan njaga Andit, ngeterake Andit, nukokake Andit lan embuh alesan apa maneh kanggo Andit, sing sajane amung dakanggo sapatemon klawan Mas Darman. Ana saweneh rasa kang gumulung ana dhadha lan kuwawa gawe seseg, ewasemana aku tetep ora kuwasa ngipatake dhadhung asmara kang saiki nyeret uripku.

Sing kaping telune, awakku dhewe. Pancen rasa dosa, salah, culika, duraka, lan mayuta rasa letheh liyane kawistara wela-wela gumelar ana ngarep jangkahku. Rasa mau katon ngegla lan kala-kala mbudidaya menggag jangkahku supaya ora nerusake laku. Nanging, embuh kadyan saka apa. Rasa asmara keliwat rosa. Rasa salah mau ringkih banget lan aku pilih ngapusi awakku dhewe. Wusana sapatemon klawan Mas Darman lan bisa ngronce angen-angen sing nate dakpecaki sakloron iku sing wekasane dakbelani.

“Sepuranen aku Mas Doni, sepuranen ibu Dik Andit....,” pisan maneh ati iki kumlesik nelangsa. Ana luh mrembes ing mripat

lan kaduga nelesi pipi ngelingi ana rasa dosa sing meh sagunung anakan nindhih dhadha. Edane, wewayangane Mas Darman uga kumlebat lan angel dakkipatake. Yen wis ngene iki banjur sapa sing kudu daksalahake? Apa kudu lelakon sing kudu daksalahake? Lelakon kang tanpa daknyana nemokake aku klawan Mas Darman?

Iya, ing limang wulan kepungkur, nalika aku bubar ngeterake Andit mlebu les piano, dakselakake blanja ana Mall Solo Baru. Ing tengah-tengahe aku milang-miling golek apa sing entek ana pawon kedadak ana priya pidegsa sing ngawasi lakuku. Mulane aku rumangsa risih, awit menyang ngendi wae aku jumangkah kaya-kaya tansah kabledig dening panyawange. Nganti ing sawijine kalodhangan aku nekat nyolong ulat kanggo ngerteni sapa satemene wong iku. Mak dheg! Praupan iku, brengos tipis, panyawang landhep lan dedeg priya kang pidegsa. Iki sawijine pribadi kang kaya nate daksipati. Karepe mono aku kepengin ngerti sawutuhe sapa priya kuwi. Nanging jejerling wanita, iku ora pantes, mula karep mau enggal dakwurungake.

Ora let suwe malah priya mau kandha lirih.

“Retno..., sampeyan Retno ta?” Swara iki sing dadekake atiku sabanjure trataban.

“Mas Darman, ya?” Sapandurat aku angel kumecap.

Babarpisan ora nate kapikir yen aku bakal ketemu klawan priya iku, sawuse kang pungkasan aku ngeterake dheweke nedya budhal menyang Batam. Aku krungu dheweke wis kulawarga ana kono. Nanging geneya, Mas Darman saiki ana Solo? Ijen pisan, Iha garwane? Aku ora wani nlesih. Wolung taun lumaku lan ora ana sedhetik wae nate ketemu, ati iki isih trataban kayadene puluhan taun kepungkur. Natkala aku lan dheweke dadi kanca anyar ing sawijine SLTP ing kutha bengawan iki.

“Jeng Retno kaget, aku bisa ana kene?”

Aku mung manthuk karo mesem. Kaya pisanan kae nalika aku ketemu dheweke.

“Wis ana patang wulan iki aku mimpin proyek ana wilayah kene. Sasuwene iku aku ngarep-arep bisa kepethuk awakmu, ning lagi iki bisa kelakon. Piye kabare?” Swarane panggah kalem kaya welasan taun kepungkur. Lan kang kalem kuwi sing dadekake aku kepecut nalika pisanan ketemu dhek semana.

“Apik mas, kabeh padha sehat-sehat,” wangsulanku cekak.

“Doni?” Pitakone semu abot.

“Apik,” wangsulanku lirih.

“Doni pancen dadi wong begja, dheweke sing kasil ndarbeni awakmu.”

“Pancen, sepurane mas aku sing luput,” mripatku wiwit kembang-kembang. Rasa salah lir sagunung anakan gumandhul abot ing dhadha iki.

“Ora. Sliramu ora salah, Jeng. Aku sing luput. Geneya aku nekat budhal Batam.”

“Mas Darman, kondur ijen?” aku nyoba ngenggokake laku kanggo ngipatake wewayangan lelakon lawas sing wiwit ngalela.

Dheweke manthuk.

“Aku krungu jenengan ya wis kulawarga Mas?”

“Ya, tapi kulawargaku gagal.”

“Sebabe?”

“Ah, kaya-kaya ora pantes kanggo dikandhakake,” Mas Darman nguncalake panyawange ing adoh sajabaning mall.

“Sepuranen Mas yen pitakon iki dadekake jenengan sedhih.”

Mangkono iku sapatemon pisanan klawan Mas Darman. Anehe nuli kasusul patemon-patemon sabanjure. Patemon kang

kliwat omber daktindakake, jalaran Mas Doni kulina tindak kantor lan asring sedina wutuh makarya. Pisan pindho aku ngrasakake kaku, nanging ing sabanjure kabotan kanggo nduwa kalamun Mas Darman nawani supaya aku nemoni. Embuh, ana rasa tentrem lan nengsemake nalika aku cerak klawan dheweke. Nalika bisa crita kenangan-kenangan lawas sing nate dakpecaki sakloron. Nggambar maneh wewengkon tresna kang nate mrucut dakkukuhi.

“Sepuranen aku Mas Doni,” sepisan maneh batinku kumlesik.

Pisan maneh daksawang praupane bojoku kang kulmeyang ing alam impen, datan ana polatan cubriya sethithika kang sumelip ing praupane. Dina-dina lumaku sarwa biyasa kaya padat saben. Pancen iki mbokmanawa kagawa anggonku tlesih lan rapi nglempit lelakon iki. Aja nganti ana lembaran lawas sing kaganda dening Mas Doni. Dina-dina lumaku, aku kudu bisa maragakake yen ora ana apa-apa ing kulawarga iki.

Kadinene wengi iki aku uga tansah nyandhing turune, lan mengko nggugah dheweke nalika jam wis nuduhake setengah lima esuk kanggo siap-siap budhal kantor. Rencanane dina iki budhal risik, ana patemon klawan saweneh pihak sing bakal makarya bareng. Minangka karyawan ing saweneh perusahaan swasta, Mas Doni kalebu pekerja sregep. Mula tansah cerak klawan pimpinane. Pancen ing pojok ati iki rumangsa mongkog duwe bojo kaya Mas Doni. Saliyane sregep, uga tekun. Prasasat ora nate ana masalah klawan papane makarya.

Ora kanyana wengi wis selot adoh. Jam sing cumanthel ing tembok wis nuduhake jam loro, ewasemana mata iki durung ngantuk. Malah ana rasa sumelang kanggo ngeremake mripat, aja-aja keblandhang lan ora bisa nggugah Mas Doni ing setengah lima

mengko. Mak dhat, aku dadi kepengin nginguk ing kamare Andit, mbokmanawa kemule ora pernah.

Tekan kamare Andit, ora beda klawan Mas Doni, bocah kuwi uga polos, turu tanpa ana rasa apa-apa. Mripat lugu kang saglугut wae ora nggambarake rasa cubriya yen ibuke wis kaseret ing tindak nasar. Dakceraki mutiara ing kulawarga iki sing wis dadi perangan endah ana uripku. Daksun pipine kang alus, “Sepuranen ibu ya Nang,” batin iki kumlesik. Saiba gedhe tumpukan dosa iki, geneya ing saksisihe wong-wong kang tulus aku tega tumindak culika. Kepengin sepisan maneh dakaras pipine kanggo nebus dosa, nanging dumadakan aku digawe kaget dening swara saka kamare Mas Doni. Aku menyat lan age-age nuju kamar iku.

“Ana apa Mas?” nalika aku wis nyandhing Mas Doni sing sajak isih gugub.

“Batal, dina iki batal sapatemon klawan pihak sing nedya nggarap gedhung perusahaan,” kandhane Mas Doni karo isih nggegem hp.

“Geneya, Mas?” pitakonku nlesih.

“Iki wacanen dhewe sms saka satpam,” Mas Doni ngulungake hp.

“Rencana pertemuan batal. Darman Sukarsa, ditemukan tewas dihotel karena kelebihan dosis.” Sapa? Darman Sukarsa?! Batin iki trataban.

“Darman Sukarsa iku sapa Mas?” pitakonku ora sranta.

“Dheweke kontraktor sing rencanane bakal mbangun perluasan perusahaan, sing wektu iki uga lagi mbangun sawijine supermarket ing Solo kene. Iki aku nyimpen kartu namane lan ana potone,” age dakcandhak kartu nama sing diulungake Mas Doni.

Prasasat kaya kasamber petir ing tengah awan aku ora bisa ngendhani rasa kaget. Jebul wong kuwi Mas Darman. Dumadakan

dhadha iki kaya kepenthung, klawan dakgegem kenceng kartu nama iku dakrenguh ing dhadha. Luh ora bisa dakampah dleweran sasat bendungan lagi jebol. Mesthi wae Mas Doni bingung, lan kebak tandha pitakon.

“Lho ana apa Ret, kok kowe nangis? Sapa Pak Darman iku? Apa sedulurmu? Apa kancamu? Apa ipemu? Apa...?” Makaping-kaping Mas Doni takon. Nanging aku ora bisa paweh wangsulan, anane mung gedheg lan gedheg.

Ewasemana aku ora kepengin ngurubake rasa cubriya sing kaya-kaya wiwit kacethik ing atine Mas Doni. “Aku mung mbayangake Mas, yen kabar kuwi tumama ing aku,” wangsulanku sakenane klawan ngrangkul dheweke.

“Ning kabar iki harak dudu kanggo kowe ta.” Mas Doni males ngrengkuh kenceng lan kaya bisa nampa wangsulanku.

Pisan maneh rasa dosa ndhodhog rasaku. Temene tangis iku dudu amarga kuwi. Ati iki ora kuwagang nampa ilange Mas Darman sing kaya angin. Nadyan ilange Mas Darman, pindha ilang uga mega sing salawase iki ngaling-alingi kaindahan rembulan uripku. Mbokmanawa kudu mangkene pungkasane laku. Mas Darman pancen wis dudu sewindu kepungkur, katitik geneya seda kanthi *over dosis*.

Rasa sukur dakkonjuke mring Gusti, kang nggarisake Mas Doni minangka dermaganing katresnanku.

(Majalah Jayabaya, 2008)

Riwayat Penulis

Yan Tohari

Lair ing Klaten, 23 Mei 1969. Jeneng asline **Sriyana**, nanging asring migunakake jeneng singlon: **Yan Tohari**. Jeneng singlon iki pancen darbe cathetan paling nengsemake ing uripe.

Wiwit sinau nulis sastra Jawa, nalikane dheweke lulus saka Sekolah Pendidikan Guru (SPG) Negeri Klaten, taun 1989. Taun 1992 sinau nulis sastra Jawa ing Sanggar Sastra Jawa Yogyakarta (SSJY). Nanging lagi wani nulis cerkak kang kakirim ing media cetak udakara taun 1996.

Sawetara buku sastra Jawa sing arupa antologi bersama kang ngemot guritan-guritane, kayata *Rembulan Padhang ing Ngayogyakarta* (1992), *Kaca Pengilon* (1994), *Pesta Emas* (1995),

Rembuyung (1997), *Pisungsung* (1997), *Bandha Pusaka* (2001), *Senthong* (2008), *Sesotya Prabangkara ing Langit Ngayogya* (2014), *Sastra Jawa Madhanggi Jagad* (2015) *Antologi Geguritan 200 Gurit Modheren saking 3 Provinsi: Ing Sawijining Wektu Mengko* (2019). Buku antologi geguritan tunggal *Mung Aku lan Sliramu* (2020). Dene antologi bersama cerkak *Nalika Rembulan Bunder* (2020).

Sawernaning tulisane wis kamot ing: Kedaulatan Rakyat, Bernas, Suara Merdeka, Surabaya Post, Solo Pos, Jawa Anyar, Damarjati, Pagagan, Sempulur, Jaya Baya, Panyebar Semangat, Djaka Lodang, Mekarsari, Swaratama, lsp.

Prestasi ing penulisan nate tanpa Penghargaan “Sinangling (1995)” saka SSJY lumantar geguritane kang judhule “Manggung Kanthi Tesbih”. Taun 2017 cerkak judhul *Nalika Rembulan Bunder* Jara II Lomba Penulisan Cerkak Yayasan Karmel Malang, lan cerkak *Saunting Alang-alang* juara III Lomba Penulisan Cerkak Yayasan Karmel Malang, 2018.

Saiki minangka guru PNS ing Sekolah Dasar wewengkon Sumber, Trucuk, Klaten, Jawa Tengah lan kanthi tekun tetep terus nggilut ing sastra Jawa sarta seni budaya Jawa liyane. Melu makarya ing penerbitan lokal Klaten “*Joglo Pos*” lan kajibah ngayahi rubrik basa Jawa Kalatidha. Sarta wiwit 2015 manunggal ing Balai Penelitian Bahasa Provinsi Jawa Tengah kanggo ngemonah majalah basa Jawa *Swaratama*. Ing taun 2023 manunggal ing kepengurusan Dewan Kesenian Klaten ing tingkat Kecamatan Karangdowo.

Alamat: Dukuh RT.03/09 Ringinputih, Karangdowo, Klaten. 57464

Email: yan.tohariku@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/yan.tohari.549>

Instagram: <https://www.instagram.com/@yantohari/>

Nomor HP/WA: 081229699837

Wengi iki apa sliramu isih kelingan, duksemana uga ing wengi kang karengga grimis ngene, kita sakloron lungguhan ana tengah taman kutha kene. Trus tan kanyana tanganku ngegrem drijimu. Ana esem ngujiwat saka lathimu, lan iku sing ampuh nrajang atiku. Nadyan wis puluhan taun suwene, jebul tetep gawang-gawang lelakon iku ing tlapukan mripatku. Lan embuh wengi iki lelakon iku bali mbebeda rasaku. Apa sliramu isih kelingan, Ma...

"Ora akeh pengarang sastra Jawa sing bisa ngripta geguritan lan cerita cekak padha apike. Kajaba ngarang geguritan Yan Tohari uga ngarang cerita cekak. Cerita-cerita cekak sing kaimpun ing antologi Kabuncang Alang-alang iki nuduhake manawa Yan Tohari pancen pengarang sastra Jawa sing gamben. Kajaba tema, konflik, alur, endhing, pitutur luhur, lan liyane maneh sing digarap kanthi setiti, pamilihe tembung lan pangracike ukara sing premati ndadekake crita sing disuguhake banget nengsemake."

(Turio Ragilputra - sastrawan Jawa asal Ambal, Kebumen, Jawa Tengah)

"Cerita sing diangkat, ora mung babagan asmara thok, nanging uga maneka warna masalah ing madyaning alam donya, bisa diarani kaya lothek. Pengin sing tawar ana, sing pedhes uga ana. Tembung lan ukara diracik mbanyu mili, enak lan renyah. Tulisan ing buku kumpulan cerkak "Kabuncang Alang-Alang" iki, bisa kanggo nengeri, manawa Yan Tohari tetep kreatif lan kredo ing madyaning sastra Jawa."

(Triman Laksana - sastrawan Jawa, Padhepokan Djagat Djawa, Magelang)

"Minangka panggurit sing wis puluhan taun njajah jagad medhia, Yan Tohari titis nggunakake tembung jroning cerkak-cerkake. Utamane ana ing babagan narasi. Ora ketinggalan, dheweke uga klebu kampiyun anggane ngracik alur. Aku klebu sing kepencut marang cerkake sesirah "Nasibe Kodrat". Ana konflik sing diecer-ecer kanthi nggregetake. Selipan guyonan sing ndhedhepi ana pungkasan cerkak kasil miyak kepriye cupete pikiran nalika lagi dibrukut panase ati."

(Budi Wahyono - sastrawan sing manggon ana kutha Semarang)

PENERBIT KBM INDONESIA
Anggota IKAPI
0813 5751 7526 / (0353) 3234874
Kantor : Maguwoharjo, Depok, Sleman-Yogyakarta
@penerbitbukujogja
@penerbit.kbm

ISBN 978-634-278-256-9

